

ANVISNING

Tukes-anvisning 6/2015

**Om uppgifter som ska lämnas
om konsumtionsvaror och
konsumenttjänster**

Säkerhets- och kemikalieverket

tukes

Innehållsområde Främjande av konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet
---

Målgrupper Verksamhetsutövare, myndigheter, andra instanser
--

Publicerad Anvisningen har publicerats 30.6.2015 och uppdaterats 18.10.2017
--

Ersätter anvisning (datum, nr) Konsumentverkets anvisning 10/2006
--

OM UPPGIFTER SOM SKA LÄMNAS OM KONSUMTIONSVAROR OCH KONSUMENTTJÄNSTER

Inledning

Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes) har sammanställt denna anvisning gällande uppgifter som ska lämnas om konsumtionsvaror och konsumenttjänster. Denna anvisning baserar sig på Konsumentverkets tidigare anvisning gällande uppgifter som ska lämnas om konsumtionsvaror och konsumenttjänster (10/2006). Denna anvisning ersätter den tidigare anvisningen.

I anvisningen ges information om den konsumentssäkerhetslagstiftning som är central i sammanhanget, nämligen konsumentssäkerhetslagen (920/2011, härafter KoSäL) samt statsrådets förordning om uppgifter som ska lämnas om konsumtionsvaror och konsumenttjänster (613/2004, härafter förordningen om uppgifter som ska lämnas). Förordningen om uppgifter som ska lämnas har utfärdats med stöd av lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet (75/2004) som föregick KoSäL och lämnats i kraft i den nuvarande KoSäL:s 55 §. Bestämmelsernas terminologi avviker till vissa delar från varandra. Dessutom används delvis andra termer i EU:s produktreglering jämfört med den nationella konsumentssäkerhetslagstiftningen.

KoSäL stadgar skyldigheten att ge konsumenten alla uppgifter som behövs med tanke på säkerheten. Förordningen om uppgifter som ska lämnas specificerar skyldigheten att lämna uppgifter i enlighet med KoSäL. Uppgifter som behövs med tanke på säkerheten är de uppgifter om konsumtionsvaran och konsumenttjänsten som konsumenten behöver för att undvika fara för hälsa eller egendom.

Detta är en allmän anvisning huvudsakligen gällande tillämpandet av förordningen om uppgifter som ska lämnas. I anvisningen beskrivs innehållet i konsumentssäkerhetslagstiftningen, till-

synspraxisen samt erfarenheter som erhållits genom marknads kontroll och riskbedömning. I denna anvisning behandlas inte de krav på lämnande av uppgifter om konsumtionsvaror och konsumenttjänster som stadgas i speciallagstiftning eller i konsumentskyddslagen (78/1978). Verksamhetsutövaren ska ta reda på dessa på egen hand.

Enligt KoSäL får en konsumtionsvara eller konsumenttjänst inte medföra fara för hälsa eller egendom. Vid utvärdering av farligheten för en vara eller tjänst kan man fästa uppmärksamhet bland annat vid tillsynsmyndigheternas anvisningar och rekommendationer (KoSäL 11 § 2 mom.). Både de myndigheter som övervakar konsument säkerhetslagen och verksamhetsutövarna kan utnyttja denna anvisning då man bedömer huruvida de uppgifter som lämnats överensstämmer med kraven. Även andra myndigheter och instanser kan använda anvisningen i tillämpliga delar.

Anvisningen innehåller direkta citat ur förpliktande lagstiftning. Direkta citat ur lagtexten anges med kursiv stil. En myndighetsanvisning är inte till sin juridiska natur bindande såsom lagstiftningen. Den återspeglar Tukes uppfattning om på vilket sätt konsument säkerhetslagstiftningens krav kan uppfyllas. De synpunkter som framförs i anvisningen förser verksamhetsutövaren med exempel och alternativ för säker verksamhet. Verksamhetsutövaren kan uppfylla lagstiftningens krav även på andra sätt.

Verksamhetsutövare ska från fall till fall överväga hur anvisningen lämpar sig i konkreta situationer i deras eget arbete. Enligt konsument säkerhetslagstiftningen ansvarar verksamhetsutövaren alltid för att de varor och tjänster man tillhandahåller är säkra och uppfyller kraven.

Att lämna uppgifter till konsumenten är en del av varans och tjänstens säkerhet. Säkerheten medför också en större kundnöjdhet.

Närmare upplysningar

Denna anvisning kan skrivas ut på Tukes webbplats www.tukes.fi. Lagstiftning som hänför sig till anvisningen finns på adressen www.tukes.fi.

Generaldirektör Kimmo Peltonen

Direktör Tuiri Kerttula

Innehåll

Inledning.....	1
Närmare upplysningar.....	2
1 Tillämpning av anvisningen.....	4
1.1 Tillämpningsområde för KoSäL och förordningen om uppgifter som ska lämnas.....	4
1.2 Förordningen om uppgifter som ska lämnas i förhållande till speciallagstiftningen.....	5
1.3 Förhållandet mellan förordningen om uppgifter som ska lämnas och konsumentskyddslagen.....	6
2 Grundläggande begrepp.....	7
3 Verksamhetsutövarens skyldighet att lämna uppgifter.....	10
3.1 Skyldigheten att lämna uppgifter enligt konsument säkerhetslagen.....	10
3.1.1 Omsorgsplikt.....	10
3.1.2 Fara som orsakas av vara eller tjänst.....	11
3.1.3 Bedömning av nödvändigheten att lämna uppgifter.....	11
3.2 Språkrav.....	12
3.3 Distansförsäljning.....	13
3.4 Åldersbegränsningar.....	14
4 Uppgifter som ska ges gällande konsumtionsvaror.....	14
4.1 Verksamhetsutövarens skyldighet att lämna uppgifter.....	14
4.2 Uppgifter som ska lämnas om alla konsumtionsvaror.....	15
4.2.1 Benämning enligt handelssed.....	15
4.2.2 Namnet på tillverkare, den för vilken konsumtionsvaran tillverkats eller importör.....	15
4.3 Uppgifter, varningar och anvisningar som behövs med tanke på säkerheten.....	16
4.4 Hur och var ska uppgifterna lämnas.....	19
4.4.1 Lämnande av uppgifter på tydligt och begripligt sätt.....	19
4.4.2 Konsumtionsvaror förpackade i förpackningshölje.....	20
4.4.3 Konsumtionsvaror som säljs utan försäljningshölje.....	20
5 Uppgifter som ska lämnas gällande konsumenttjänster.....	21
5.1 Verksamhetsutövarens skyldighet att lämna uppgifter.....	21
5.2 Förhandsuppgifter som behövs med tanke på säkerheten.....	23
5.3 Hur och var ska uppgifterna lämnas.....	26
5.3.1 Lämnande av uppgifter på tydligt och begripligt sätt.....	26
5.3.2 Lämnande av uppgifter muntligen, skriftligen, med bildmeddelanden eller symboler.....	28
6 Övervakning som avses i konsument säkerhetslagen.....	29

1 Tillämpning av anvisningen

1.1 Tillämpningsområde för KoSäL och förordningen om uppgifter som ska lämnas

KoSäL och förordningen om uppgifter som ska lämnas är allmän lagstiftning gällande konsumtionsvaror och konsumenttjänster, s.k. skyddsnätsbestämmelser som tillämpas till de delar det inte i övrig speciallagstiftning i något avseende stadgas om säkerheten för konsumtionsvaror eller konsumenttjänster. I denna anvisning beskrivs hur man enligt Tukes synsätt kan uppfylla kraven på uppgifter som ska lämnas enligt KoSäL och förordningen om uppgifter som ska lämnas. I denna anvisning beskrivs inte speciallagstiftningens krav på uppgifter som ska lämnas om de produkter eller tjänster som hör till dess tillämpningsområde annat än i form av belysande exempel. Anvisningar gällande speciallagstiftningen ges av de behöriga myndigheterna för varje speciallagstiftning.

De uppgifter som lämnas till konsumenten regleras i KoSäL:s 9 §. Enligt denna ska *verksamhetsutövaren på ett klart och begripligt sätt lämna konsumenter och personer som kan jämföras med konsumenter de uppgifter som de behöver för att kunna bedöma de faror som är förenade med konsumtionsvaror och konsumenttjänster* (KoSäL 9 § 1 mom.). Sådana uppgifter är till exempel bruksanvisningar och förhållningsregler samt olika varningar. Lämnande av uppgifter som behövs stadgas närmare i förordningen om uppgifter som ska lämnas.

Tillämpningsområdet för förordningen om uppgifter som ska lämnas fastställs i 1 § i förordningen om uppgifter som ska lämnas. Enligt denna *gäller förordningen uppgifter som ska lämnas om konsumtionsvaror och konsumenttjänster och som behövs för att konsumenter, personer som kan jämföras med konsumenter samt tillsynsmyndigheter ska kunna förebygga fara för hälsa eller egendom* (förordningen om uppgifter som ska lämnas 1 § 1 mom.). Konsument säkerhetslagen i sin tur tillämpas *på konsumtionsvaror och konsumenttjänster till den del det inte, när det gäller förebyggande av sådan fara för hälsa och egendom som dessa varor och tjänster medför, finns sådana bestämmelser i annan lag där det krävs minst samma säkerhetsnivå som i konsument säkerhetslagen* (KoSäL 4 §).

Konsument säkerhetslagen tillämpas på både konsumtionsvaror och konsumenttjänster. *KoSäL gäller konsumtionsvaror som tillverkas, saluförs, säljs eller på annat sätt överläts*. Den tillämpas när *konsumtionsvaror importeras, exporteras, transporteras genom Finland eller förmedlas*. Dessutom hör *konsumenttjänster som tillhandahålls, utförs, saluförs, säljs eller på annat sätt överläts* även till tillämpningsområdet för KoSäL (KoSäL 2 § 1 och 2 punkten). Tillämpningsområdet för förordningen om uppgifter som ska lämnas motsvarar tillämpningsområdet för KoSäL.

Skyldigheten att lämna uppgifter gäller *konsumtionsvaror och konsumenttjänster som är avsedda att användas för eller som i betydande omfattning används för enskild konsumtion* (KoSäL 3 § 1 mom. 1 och 2 punkten). Vid tillsynspraxisen har man ansett att varan eller tjänsten ska uppfylla kraven enligt KoSäL och förordningen om uppgifter som ska lämnas om den är tillgänglig för konsumenter. Vid tillsynspraxisen har varan eller tjänsten ansetts vara tillgänglig för konsumenter till exempel då marknadsföringen kan anses rikta sig även till konsumenter, även om varan eller tjänsten i fråga primärt används av industrin eller säljs närmast till företag.

Verksamhetsutövarens skyldighet att lämna uppgifter täcker alla sätt att överlåta konsumtionsvaror och konsumenttjänster, försäljning, bortskänkning, överlåtande för användning, byte, uthyrning och förmedling. I

KoSäl förutsätts inte onerositet vid överlåtandet. Även varor som delas ut som reklamgåvor, priser eller varor på köpet ska vara försedda med de uppgifter som krävs i lagstiftningen. På motsvarande sätt ska det i samband med tjänster till exempel på lekplatser eller publikevenemang lämnas uppgifter som behövs med tanke på säkerheten.

KoSäl gäller även begagnade konsumtionsvaror. Förordningen om uppgifter som ska lämnas tillämpas på begagnade konsumtionsvaror till de delar detta stadgas specifikt i förordningen i fråga. *Om det behövs för förebyggande av sådan fara som begagnade konsumtionsvaror kan medföra för hälsa eller egendom, ska också i fråga om dem lämnas uppgift om faror som eventuellt uppstår vid användning eller förstöring av dem* (förordningen om uppgifter som ska lämnas 5 §).

Utanför KoSäl och således även förordningen om uppgifter som ska lämnas står sådana varor och tjänster som tillhandahålls av fysiska personer inom annan verksamhet än näringsverksamhet. KoSäl och förordningen om uppgifter som ska lämnas tillämpas inte heller på sådana tjänster som föreningar eller sammanslutningar tillhandahåller för sina egna medlemmar inom annan verksamhet än näringsverksamhet. Sådana tjänster är till exempel träningar som idrottsföreningar ordnar endast för sina medlemmar. Om föreningarna eller sammanslutningarna tillhandahåller tjänsten för andra än sina egna medlemmar tillämpas KoSäl och förordningen om uppgifter som ska lämnas på tjänsten i fråga. På motsvarande sätt blir KoSäl och förordningen om uppgifter som ska lämnas tillämpliga om tjänsten endast tillhandahålls för de egna medlemmarna, men syftet med att tillhandahålla tjänsten är att skapa ekonomisk vinst.

Även om det finns vissa uppgifter som 4 eller 10 § i förordningen om uppgifter som ska lämnas eller speciallagstiftningen inte uttryckligen kräver att ska lämnas, har verksamhetsutövaren ändå enligt KoSäl 9 § en skyldighet att bedöma om uppgifterna i fråga behövs med tanke på säkerheten, och lämna de uppgifter som behövs med tanke på säkerheten.

1.2 Förordningen om uppgifter som ska lämnas i förhållande till speciallagstiftningen

KoSäl och förordningen om uppgifter som ska lämnas är subsidiära och kompletterande allmänna bestämmelser. De gäller i princip alla konsumtionsvaror och konsumenttjänster. För vissa produktgrupper och tjänster har det ändå utfärdats särskilda bestämmelser.

Till de delar som varans eller tjänstens säkerhet inte nämns i de speciella bestämmelserna eller de speciella bestämmelsernas krav är mindre än kraven i KoSäl och förordningen om uppgifter som ska lämnas tillämpas KoSäl och förordningen om uppgifter som ska lämnas kompletterande. Om det finns specifik lagstiftning gällande någon produkt eller produktgrupp eller tjänst tillämpas primärt speciallagstiftningen. Lagstiftarens avsikt har varit att lagstiftningen inte ska innehålla luckor med tanke på konsumenternas säkerhet. Produktgrupper som underställs speciallagstiftning är bland annat leksaker, personlig skyddsutrustning, elektriska apparater samt laseranordningar och maskiner avsedda för konsumentbruk.

Vissa konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet övervakas av andra myndigheter än de myndigheter som övervakar den allmänna konsumentssäkerhetslagstiftningen. Detta beror på speciallagstiftningen. Å andra sidan kan vissa konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet övervakas av flera myndigheter

samtidigt. Övervakningsmyndigheternas uppdelning av behörighet baserar sig på lagstiftningen, vanligen görs uppdelningen baserat på konsumenttjänstens eller konsumtionsvarans olika farliga egenskaper.

Ett bra exempel utgörs av köksredskap. Till myndigheten som övervakar livsmedelssäkerhet hör faror som orsakas av eventuella ämnen som lösgörs från köksredskapet och hamnar i maten. Den fara som orsakas av ett handtag som eventuellt lossnar från ett köksredskap (till exempel en kastrull) hör i sin tur till området för KoSäL:s övervakningsmyndighets behörighet.

1.3 Förhållandet mellan förordningen om uppgifter som ska lämnas och konsumentskyddslagen

Syftet med KoSäL är att garantera konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet. Det primära syftet är att skydda människor från faror för liv och hälsa. I KoSäL stadgas inte egentligen konsumenternas subjektiva rättigheter. Däremot stadgas i konsumentskyddslagen (38/1978) uttryckligen konsumenternas rättigheter i bytes- och saluföringssituationer. Kraven gällande uppgifter som ska lämnas om konsumtionsvaror eller konsumenttjänster enligt konsumentskyddslagen (38/1978) kan vara mer omfattande än kraven baserade på förordningen om uppgifter som ska lämnas, eftersom konsumentskyddslagen beaktar som väsentliga uppgifter även andra uppgifter än de som har betydelse för konsumentens säkerhet. I konsumentskyddslagen ges konsumentens rättigheter ett mer omfattande skydd, till exempel är avsikten att skydda ekonomiska intressen och intressen som påverkar beslutsfattande.

Enligt konsumentskyddslagen ska *varan till sina egenskaper överensstämma med de krav som uppställs i lag, förordning eller beslut av myndigheter* (konsumentskyddslagen 5 kapitlet 12 § 3 mom.). Dessutom ska *tjänsten också överensstämma med de krav som uppställs i lagar, förordningar eller beslut av myndigheter* (konsumentskyddslagen 8 kapitlet 12 § 2 mom.). *Om varan eller tjänsten avviker från det ovan nämnda är den felaktig* (konsumentskyddslagen 5 kapitlet 12 § 4 mom. och 8 kapitlet 12 § 4 mom.).

På basis av det ovan nämnda är en vara eller tjänst, som inte uppfyller kraven enligt konsument säkerhetslagstiftningen, alltid felaktig även enligt konsumentskyddslagen. En vara eller en tjänst, som uppfyller kraven enligt konsument säkerhetslagstiftningen, uppfyller å andra sidan inte nödvändigtvis alla krav enligt konsumentskyddslagen.

Till exempel om produkten inte fungerar som den påstås fungera eller om den inte håller så länge som man rimligen kan anta, kan produkten vara felaktig ur konsumentskyddslagens synvinkel. Det är ändå inte fråga om försummande av omsorgsplikten enligt KoSäL:s 5 §, ifall produkten inte orsakar fara.

Enligt konsumentskyddslagen *får marknadsföring inte strida mot god sed och vid marknadsföring får det inte tillämpas förfaranden som är otillbörliga mot konsumenterna* (konsumentskyddslagen 2 kap. 1 §). *Marknadsföringen anses stå i strid med god sed, om den ger uttryck för en positiv attityd till verksamhet som är farlig för hälsan eller hotar den allmänna säkerheten eller miljön, utan att det finns något relevant samband mellan framställande av verksamheten i fråga och den nyttighet som marknadsförs* (konsumentskyddslagen 2 kap. 2 § 1 mom. 3 punkten).

Marknadsföringen kan strida mot god sed till exempel om man marknadsför en idrottsgren som kräver användning av hjälm, men gör en reklam för denna där hjälm inte används, eller en reklam där levande ljus står för nära lättantändliga material. Även till exempel varuprover som är farliga för barn eller husdjur och delas ut i postluckor har ansetts strida mot konsumentskyddslagen.

Vid marknadsföring och i kundrelationer får osann eller vilseledande information inte lämnas (konsumentskyddslagen 2 kapitlet 6 § 1 mom.). Som vilseledande betraktas till exempel sådan information som på ett eller annat sätt ger konsumenten en felaktig uppfattning om den tillhandahållna tjänstens innehåll eller omständigheter förenade med anskaffningen av denna. Som osanna betraktas sådana påståenden, uttalanden och omdömen vars sanningshalt inte kan påvisas. Dessutom får väsentlig information inte utelämnas vid marknadsföringen (konsumentskyddslagen 2 kapitlet 7 § 1 mom.). Även marknadsföring som innehåller korrekta uppgifter kan vara vilseledande, om uppgifter som är betydande för konsumenten lämnas bort eller om uppgifterna läggs fram på ett otydligt sätt. KoSäL och förordningen om uppgifter som ska lämnas förpliktigar i sin tur verksamhetsutövaren att lämna alla uppgifter om konsumtionsvaran och konsumenttjänsten som är väsentliga med tanke på säkerheten. Enligt KoSäL betraktas bland annat en sådan konsumtionsvara eller tjänst som farlig, som kan orsaka skada, förgiftning, sjukdom eller annan risk för hälsan eller egendom på grund av att osanna, vilseledande eller bristfälliga uppgifter lämnats om tjänsten.

Vid bedömning av faran beaktas både de uppgifter som följer med produkten, de uppgifter som ges på den plats där tjänsten utförs samt de uppgifter som ges i marknadsföringsmaterialet. Även om produktens bruksanvisning uppfyller kraven enligt KoSäL och förordningen om uppgifter som ska lämnas kan även vilseledande marknadsföring medföra fara. Marknadsföringsmaterialet (reklamtryck och broschyrer) ska ge en realistisk och sanningsenlig beskrivning av de produkter, funktioner och tjänster som tillhandahålls. I marknadsföringsmaterialet ska man klart beskriva för vem produkterna är avsedda. Marknadsföringen får inte uppmuntra till lagstridiga handlingar eller leda till att lagstadgade säkerhetsbestämmelser förbises. Uppgifter som behövs med tanke på konsumentens hälsa och säkerhet ska alltid ges och dessa uppgifter får inte blandas in i marknadsföringspåståenden.

2 Grundläggande begrepp

Distansförsäljning: Distansförsäljning är handel där köparen och säljaren inte är samtidigt närvarande. Köpet och den marknadsföring som föregår det sker helt och hållet per e-post, telefon eller annat kommunikationsmedel. Typiska former av distansförsäljning är näthandel, telefonförsäljning och postförsäljning.

Konsument: Begreppet *konsument* definieras inte i KoSäL eller dess förarbeten. Begreppet har dock definierats i konsumentskyddslagen. Begreppet kan anses vara etablerat. Enligt konsumentskyddslagen *betraktas som konsument en fysisk person som skaffar en konsumtionsnyttighet (en konsumtionsvara eller konsumenttjänst) huvudsakligen för annat ändamål än den näringsverksamhet som hen idkar* (1 kap. 4 § i konsumentskyddslagen).

Person som kan jämföras med konsument: Med en person som kan jämföras med en konsument avses en person som är produktens slutanvändare, men som inte själv skaffar konsumtionsvaran eller konsumenttjänst.

ten för sitt personliga behov eller för användning i ett privat hushåll. En person som kan jämföras med en konsument är till exempel ett daghemsbarn eller en skolelev.

Konsumenttjänst: I KoSäl avses med *konsumenttjänster tjänster som är avsedda att användas för eller som i betydande omfattning används för enskild konsumtion* (KoSäl 3 § 1 mom. 2 punkten). En konsumenttjänst kan vara avgiftsbelagd eller avgiftsfri för konsumenten. Tjänstens pris eller kostnadsfrihet har ingen betydelse för ombesörjandet av konsumenttjänstens säkerhet eller dess övervakning.

Konsumtionsvara: I KoSäl avses med *konsumtionsvaror varor som är avsedda att användas för eller som i betydande omfattning används för enskild konsumtion* (KoSäl 3 § 1 mom. 1 punkten). En konsumtionsvara kan vara avgiftsbelagd eller avgiftsfri för konsumenten.

Importör/distributör: I förordningen om uppgifter som ska lämnas *avses med importör den näringsidkare som ansvarar för det första distributionsledet på marknaden i Finland* (förordningen om uppgifter som ska lämnas 2 § 4 punkten). Definitionen av en importör i förordningen om uppgifter som ska lämnas avviker således från definitionen i EU-bestämmelserna. Till exempel i den s.k. NLF-förordningen¹ (765/2008/EY) *avses med importör en fysisk eller juridisk person som är etablerad inom unionen och släpper ut en produkt från ett tredjeland på unionsmarknaden* (2 art.). Verksamhetsutövaren (se nedan) som är ansvarig för det första distributionskedet på Finlands marknad, är inte den i NLF-förordningen avsedda importören, om produkten importeras till den finländska marknaden från en annan medlemsstat. Den importör i Finland som avses i förordningen om uppgifter som ska lämnas motsvarar definitionen av en distributör i NLF-förordningen. *Med en distributör avses en annan fysisk eller juridisk person i leveranskedjan än tillverkaren eller importören, som tillhandahåller en produkt på marknaden* (2 art.).

Försäljningshölje: I förordningen om uppgifter som ska lämnas *avses med försäljningshölje ett hölje, i vilket varan är avsedd att överlåtas till konsumenten* (förordningen om uppgifter som ska lämnas 2 § 5 punkten). Varan kan vara förpackad för försäljning på ett sådant sätt att produkten är i sin bruksförpackning och bruksförpackningen finns inuti försäljningshöljet. Som försäljningshölje betraktas inte ett hölje som först i samband med köphandelsen ges till konsumenten enbart för transport eller förvaring.

Tjänsteleverantör: I KoSäl avses med *tjänsteleverantör en fysisk person eller en offentlig eller privat juridisk person som utför, saluför, tillhandahåller, säljer eller annars överlåter eller förmedlar konsumenttjänster* (3 § 1 mom. 4 punkten). Tjänsteleverantören kan till exempel vara en privatperson som idkar näringsverksamhet, ett företag, en kommun, en registrerad förening, en ungdomsförening eller en församling. Som tjänsteleverantör betraktas t.ex. en förmedlare som sätter ihop ett upplevelsepaket av tjänster som produceras av flera tjänsteleverantörer. Med tjänsteleverantör avses inte en fysisk person som tillhandahåller tjänsten inom annan verksamhet än näringsverksamhet. Med tjänsteleverantör avses inte heller en förening eller annan sammanslutning i den mån de tillhandahåller tjänster enbart för sina egna medlemmar på annat sätt än inom näringsverksamhet (KoSäl 3 § 2–3 mom.).

¹ För att harmonisera sektorspecifika produkt direktiv har den Europeiska unionen godkänt en så kallad ny lagstiftningsram (New Legislative Framework, NLF). Till denna NLF-bestämmelseram hör både NLF-förordningen (Europaparlamentets och rådets förordning om krav för ackreditering och marknads kontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93, 765/2008/EG) och NLF-rambeslutet (768/2008/EG). I NLF-förordningen stadgas för första gången på EU-nivå minimikrav för ackreditering och marknads kontroll i medlemsländerna. I förordningen finns även bestämmelser om övervakning av unionens yttre gränser och CE-märkning.

Risk: En risk utgörs av händelsens sannolikhet och allvarlighetsgraden för händelsens konsekvenser. Ju större sannolikheten är att en olycka kommer att inträffa och ju allvarligare följderna av den blir, desto större är risken (RP 99/2010 rd).

Riskbedömning: Vid riskbedömningen uppskattas sannolikheten för att en ofördelaktig händelse inträffar och följdernas allvarlighetsgrad (HE 99/2010 vp). Riskbedömningen är en del av verksamhetsutövarens omsorgsplikt som avses i 5 § i KoSäl. *Med riskbedömning avses identifiering av faror samt fastställande av riskernas omfattning och bedömning av deras betydelse med tanke på säkerheten* (3 § 1 mom. 6 punkten). Riskbedömning är en omfattande och systematisk identifiering av faror, sanitära olägenheter och andra ogynnsamma händelser samt en uppskattning av riskers omfattning och betydelse för säkerhet, hälsa och egendom.

Varuleverantör: I KoSäl avses med varuleverantör en fysisk person eller enskild eller offentlig juridisk person som tillverkar, importerar, exporterar, genom Finland transporterar, saluför, tillhandahåller, säljer eller på annat sätt överlåter eller förmedlar konsumtionsvaror (KoSäl 3 § 1 mom. 3 punkten). Varuleverantören kan till exempel vara en privatperson som idkar näringsverksamhet, ett företag, en kommun, en registrerad förening, en ungdomsförening eller en församling. Som varuleverantör betraktas t.ex. en sådan förmedlare, som utan att själv inneha varan förmedlar avtal om överlåtande av varan. Med varuleverantör avses inte en fysisk person, som överlämnar varan inom annan verksamhet än näringsverksamhet (KoSäl 3 § 2 mom.).

Verksamhetsutövare: I KoSäl avses med en verksamhetsutövare den som överlåter varan och tillhandahåller tjänsten (KoSäl 3 § 1 mom. 5 punkten). De begrepp som används i konsument säkerhetslagstiftningen avviker delvis från de begrepp och definitioner som används i EU:s produktlagstiftning. Till exempel är verksamhetsutövaren, som är ansvarig för det första distributionsskedet på Finlands marknad, inte den i NLF-förordningen avsedda importören, ifall produkten importeras till Finlands marknad från en annan medlemsstat. Den importör i Finland som avses i förordningen om uppgifter som ska lämnas motsvarar härvid definitionen av en distributör i NLF-förordningen. Oberoende av om det är fråga om en tillverkare, den för vilken konsumtionsvaran tillverkas, en importör, en distributör, en återförsäljare, en förmedlare eller en köpman som idkar distansförsäljning, är alla dessa verksamhetsutövare som avses i KoSäl och för sin del ansvariga för att produkterna uppfyller lagstiftningens krav.

Fara: Fara och risk är skilda saker. Då det gäller konsumenttjänster består faran av skadliga omständigheter som hotar konsumentens eller en med denne jämförbar persons eller en annan av tjänsten berörd persons hälsa eller egendom. Hur stor fara det är frågan om, dvs. vilka följder en eventuell olycka får, är beroende av bl.a. hur många människor eller hur stor egendom som svävar i fara när olyckan inträffar och hur allvarliga följder olyckan får (RP 99/2010 rd). I konsument säkerhetslagens 10 § presenteras faktorer som betraktas som farliga för hälsa och egendom.

Tillverkare: I förordningen om uppgifter som ska lämnas avses med en tillverkare den som har tillverkat konsumtionsvaran eller genom sammansättning eller annan behandling gett konsumtionsvaran dess slutliga form (förordningen om uppgifter som ska lämnas 2 § 2 punkten). Som tillverkning betraktas i regel inte förpackning, sortering eller annan obetydlig behandling av konsumtionsvaran.

Den för vilken konsumtionsvaran tillverkas: I förordningen om uppgifter som ska lämnas avses den för vilken konsumtionsvaran tillverkats den som genom att bestämma om sammansättningen eller på annat väsentligt

sätt har inverkat på konsumtionsvarans tillverkning, såsom mått och modellplanering (förordningen om uppgifter som ska lämnas 2 § punkt 3).

3 Verksamhetsutövarens skyldighet att lämna uppgifter

3.1 Skyldigheten att lämna uppgifter enligt konsument säkerhetslagen

3.1.1 Omsorgsplikt

Verksamhetsutövaren ansvarar alltid för konsumtionsvarans eller konsumenttjänstens säkerhet. Omsorgsplikten gäller alla verksamhetsutövare. Enligt lagen ska verksamhetsutövare med den omsorgsfullhet och yrkesskicklighet som förhållandena kräver säkerställa att konsumtionsvarorna eller konsumenttjänsterna inte medför fara för någons hälsa eller egendom. Verksamhetsutövaren ska ha tillräckliga och korrekta uppgifter om varorna och tjänsterna och ska bedöma vilka risker som är förenade med dessa (KoSäl 5 §).

För att verksamhetsutövaren ska kunna uppfylla sin omsorgsplikt och sin skyldighet att lämna uppgifter ska denna känna sina produkter, konsumtionsvaror eller tjänster. Verksamhetsutövaren ska vid riskbedömningen även beakta sådana felaktiga användningssätt som kan antas förekomma och lämna nödvändiga uppgifter om produkten och instruktioner för att konsumenten ska kunna undvika felanvändning som orsakar fara. Vid bedömningen av möjlig felanvändning ska man beakta konsumentgrupper som vanligen använder konsumtionsvaran eller konsumenttjänsten i fråga.

Både i KoSäl och i förordningen om uppgifter som ska lämnas bestäms om lämnande av uppgifter till konsumenten. I KoSäl förpliktas verksamhetsutövaren att på ett klart och begripligt sätt lämna konsumenter och personer som kan jämföras med konsumenter de uppgifter som de behöver för att kunna bedöma de faror som är förenade med konsumtionsvaror och konsumenttjänster. Tillsynsmyndigheten kan kräva att verksamhetsutövare på ett lämpligt sätt förser konsumenterna med bruksanvisningar, instruktioner, varningar och andra uppgifter som behövs för att avvärja eller förebygga faror som är förenade med en vara eller tjänst. (KoSäl 9 § 1 mom.).

Utöver KoSäl betonas det även i förordningen om uppgifter som ska lämnas särskilt att *de uppgifter som lämnas ska vara i tydlig och begriplig form* (förordningen om uppgifter som ska lämnas 8 § och 11 § 1 mom.). Tillsynsmyndigheten kan enligt dessa bestämmelser ingripa i sådana sätt att lämna uppgifter som inte uppfyller kravet på tydlighet och begriplighet.

Om verksamhetsutövaren försummar sin skyldighet att lämna uppgifter kan tillsynsmyndigheten vidta åtgärder enligt KoSäl för att garantera konsumenternas säkerhet. Till myndigheternas förfogande finns flera tillsynsmetoder och administrativa tvångsmedel, ifall konsumtionsvaran eller konsumenttjänsten på det sätt som avses i KoSäl 10 § orsakar fara för hälsa eller egendom. Myndigheten kan bland annat förbjuda tillhandahållande av varan eller tjänsten (KoSäl 36 § 1 mom.). Som effektmedel kan förbudet eller åläggandet förenas med vite (KoSäl 45 § 1 mom.).

3.1.2 Fara som orsakas av vara eller tjänst

I KoSäl stadgas om farliga konsumtionsvaror och konsumenttjänster. *En konsumtionsvara betraktas som farlig för hälsan (bland annat) om den kan orsaka skada, förgiftning, sjukdom eller annan risk för hälsan på grund av att osanna, vilseledande eller bristfälliga uppgifter lämnats om varan. Som farlig för hälsan betraktas dessutom en konsumenttjänst som (bland annat) kan orsaka skada, förgiftning, sjukdom eller annan risk för hälsan på grund av att osanna, vilseledande eller bristfälliga uppgifter lämnats om tjänsten. En konsumtionsvara ska anses vara farlig för egendom om den på grund av ovan nämnda omständigheter kan skada andra föremål eller annan egendom. – – En konsumtionsvara ska anses vara farlig för egendom om den på grund av ovan nämnda omständigheter kan skada egendom (KoSäl 10 § 1 och 2 mom.).*

Den information som behövs för att förhindra fara för hälsa eller egendom varierar enligt vara och tjänst. Verksamhetsutövaren ska känna sin tjänst och sina varor och han/hon ska ha tillräcklig utbildning, erfarenhet och övrigt kunnande. Det väsentliga är att alla uppgifter om tjänsterna och varorna som behövs med tanke på säkerheten lämnas till konsumenten. De uppgifter som lämnas får ändå inte vilseleda konsumenten t.ex. gällande varans användningssyfte eller skyddet för fara. Gällande farliga produkter som påminner om livsmedel har det antagits en särskild förordning om farliga livsmedelsimitationer (359/1991).

Till exempel en vadderad huvudbonad som påminner om en hjälm, men som inte uppfyller de krav som ställs på personlig skyddsutrustning, får inte i marknadsföringsmaterialet visas i sådana användningssyften för vilka man bör använda en hjälm som skyddar huvudet.

3.1.3 Bedömning av nödvändigheten att lämna uppgifter

Bedömning och utredning av nödvändigheten att lämna uppgifter är en del av verksamhetsutövarens yrkeskunskap. Verksamhetsutövaren är expert på sin produkt. Han/hon ska utifrån sin expertis veta vilka uppgifter som ska lämnas till konsumenten, för att varan eller tjänsten ska vara säker. Uppfyllandet av omsorgsplikten förutsätter att man beaktar säkerhetsaspekterna på ett sätt som man rimligtvis kan kräva av en verksamhetsutövare som fungerar professionellt inom branschen i fråga.

Då det gäller tjänster ska verksamhetsutövaren säkerställa att den som deltar i tjänsten har fått tillräckliga uppgifter och instruktioner och att han/hon kan agera enligt de givna instruktionerna. Då det gäller varor ska verksamhetsutövaren se till att konsumenten får de uppgifter och anvisningar som behövs med tanke på säkerheten på ett så tydligt sätt att konsumenten förstår dem. Bedömningen av vilka uppgifter som ska lämnas ska basera sig på en riskbedömning. Dessutom ska man lämna sådana uppgifter, som med tanke på användningssätt- och syfte i allmänhet behövs för typen av tjänst eller produkten i fråga.

Verksamhetsutövaren ska beakta möjlig felanvändning av tjänsten och varan, ifall den möjliga felanvändningen är förutsägbar eller har blivit allmännare. I första hand ska man förbereda sig på felanvändning med tekniska medel. I andra hand ska möjlig felanvändning beaktas i de uppgifter som lämnas om varan eller tjänsten, såsom instruktionerna eller varningarna, om inte de säkerhetsrisker som är förenade med felanvändning kan

elimineras på annat sätt. Den möjliga felanvändningen ska särskilt beaktas för sådana konsumtionsvaror som är avsedda för barn eller som annars tilltalar barn.

3.2 Språkrav

De uppgifter om konsumtionsvaror, som avses i förordningen om uppgifter som ska lämnas, lämnas på finska och svenska på det sätt som föreskrivs i 34 § i språklagen (423/2003), om inte uppgifterna har lämnats genom sådana symboler eller varningstexter som är allmänt kända (förordningen om uppgiftslämnande 9 § 1 mom.). Enligt språklagen *ska namn, varudeklaration, bruksanvisning eller varningstext på produkter som säljs i enspråkiga kommuner finnas åtminstone på den kommunens språk och i tvåspråkiga kommuner åtminstone på finska och svenska* (språklagen 34 §).

I Finland ska man i princip alltid lämna uppgifter om varorna på både finska och svenska. Motsvarande språkrav för konsumtionsvaror gäller även uppgifter som lämnas vid distansförsäljning om distansmarknadsföringen kan anses rikta sig till Finland. Detta är viktigt särskilt vid näthandel eftersom den som överlåter varan inte med säkerhet kan veta om varan hamnar hos en finsk- eller svenskspråkig konsument.

Gällande språkraven ska man dessutom beakta produktgruppsspecifika bestämmelser, standarder och anvisningar från tillsynsmyndigheter.

Beträffande konsumenttjänster har det inte stadgats om specifika språkrav. Gällande konsumenttjänster måste man agera enligt situationen då det gäller språkrav. Verksamhetsutövaren ska enligt omsorgsplikten kunna bedöma vilken språkkunskap som krävs av deltagarna. Uppgifterna ska lämnas på ett sådant språk att deltagaren förstår alla de omständigheter som behövs med tanke på säkerheten. Om det i enskilda fall förhåller sig så att alla personer som deltar i tjänsten är finskspråkiga, behöver man inte på svenska ge de säkerhetsinstruktioner som repeteras muntligen före tjänsten inleds. Å andra sidan kan språkraven beträffande tjänster vara mer omfattande än för konsumtionsvaror, och även andra språk än finska och svenska kan komma ifråga.

Personalen ska vara tillräckligt språkkunnig i förhållande till deltagarna i konsumenttjänsten. Orienteringen i säkerhetsfrågor kan förverkligas till exempel som en handledning som ges på det främmande språket av en instruktör, med hjälp av en tolk, med ett säkerhetsblad översatt till kundens språk eller med tecken (t.ex. skyltar). Enligt Tukes synsätt ska handledarna särskilt vid tjänster som innefattar betydande risker antingen kunna deltagarnas modersmål eller så ska gruppen ha något gemensamt språk, på vilket instruktionerna kan ges tydligt och begripligt.

Språkproblem får inte under några omständigheter orsaka säkerhetsrisker. Verksamhetsutövaren ska för att uppfylla omsorgsplikten säkerställa att de som deltar i konsumenttjänsten har fått instruktionerna och förstått dem. Verksamhetsutövaren får och bör också vägra att tillhandahålla programtjänster till sådana konsumenter som på grund av sin språkkunskap inte förstår de säkerhetsinstruktioner som behövs.

3.3 Distansförsäljning

Med distansförsäljningsavtal avses ett avtal om konsumtionsnyttigheter som ingås med stöd av ett organiserat system för försäljning eller tillhandahållande av tjänster på distans, utan att parterna är samtidigt närvarande och med utnyttjande av ett eller flera medel för distanskommunikation. (konsumentskyddslagen 6 kapitlet 7 § 1 mom.). Med ett medel för distanskommunikation avses telefon, post, television och datanät samt andra medel som kan användas för ingående av avtal utan att parterna är samtidigt närvarande. (konsumentskyddslagen 6 kapitlet 7 § 2 mom.). Således är till exempel den försäljning som sker som postförsäljning och vid näthandel distansförsäljning.

Vid distansförsäljning ska de uppgifter som behövs för att förebygga fara som konsumtionsvaran kan medföra för hälsa eller egendom lämnas innan avtal ingås (förordningen om uppgifter som ska lämnas 7 §). Med uppgifter som ska lämnas innan avtalet ingås avses i detta sammanhang till exempel de uppgifter som lämnas i postorderkatalogen eller på webbsidorna, där produkten marknadsförs och med hjälp av vilka konsumenten kan skaffa produkten.

Konsumenten kan inte vid distansförsäljning granska produktens försäljningshölje i förväg. För att säkerställa säker användning ska konsumenten som stöd för sitt köp få bland annat uppgifter om åldersgränser och motivering för dessa. På så vis köper en konsument inte av misstag till exempel en leksak som innehåller små delar till ett barn på under 3 år. Det räcker ändå inte att uppgifterna lämnas endast i postorderkatalogen eller på webbsidorna. De uppgifter som gäller konsumtionsvarans säkerhet ska dessutom lämnas på produktens försäljningshölje eller på en separat etikett fäst därpå eller på annan motsvarande deklaration. Distansförsäljningsprodukter berörs av de i lagen fastställda kraven på informationens innehålls-, begriplighets-, tydlighets- och språkkrav på samma sätt som produkter som säljs i butiker.

Kraven i Finlands lagstiftning tillämpas i princip också på varor som tillhandahålls av utländska verksamhetsutövare, om man kan anse att marknadsföringen inriktar sig på Finland. Man har i regel betraktat distansförsäljning som inriktad på Finland utgående från verksamhetsutövarens marknadsföringsmaterial. Detta gäller till exempel om en utländsk verksamhetsutövare skickar finskspråkig marknadsföringspost till finländska konsumenter eller om en verksamhetsutövare upprätthåller finskspråkiga webbsidor från vilka man kan beställa produkter. Om det däremot i en utländsk tidning finns en rabattkupong enbart på engelska kan marknadsföringen inte anses vara inriktad på Finland.

Om produkten innehas av verksamhetsutövaren eller dennes representant i Finland (t.ex. i ett lager) innan den levereras till en finländsk konsument, tillämpas i regel Finlands lagstiftning. Däremot är det inte nödvändigt att lägga till finsk- och svenskspråkiga etiketter på produkter som är avsedda för marknaden i en annan stat och som transporteras via Finland.

Tjänsteleverantören ska beakta bestämmelserna i 7 och 8 § i förordningen om uppgifter som ska lämnas (förordningen om uppgifter som ska lämnas 11 § 1 mom.). Således ska man vid distansförsäljning av konsumenttjänster lämna de uppgifter som behövs i tydlig och begriplig form. Även en förmedlare av konsumenttjänster är vid distansförsäljning ansvarig för att lämna uppgifter.

3.4 Åldersbegränsningar

Konsument säkerhetslagen innehåller inga uttryckliga föreskrifter om åldersbegränsningar. Om personens ålder ändå kan ha en inverkan på produktens eller tjänstens säkerhet ska verksamhetsutövaren beakta detta i enlighet med omsorgsplikten och på förhand lämna uppgifter till konsumenten gällande åldersrekommendationer och -begränsningar som förknippas med produkten.

I speciallagstiftningen definieras ändå uttryckliga åldersgränser eller krav på vårdnadshavarens samtycke för anskaffning av specifika produkter. Avsikten med åldersgränserna är att skydda barns och ungas hälsa samt psykiska välmående. Det är på verksamhetsutövarens ansvar att säkerställa att avtalsparten är myndig eller att vårdnadshavarens samtycke existerar. Till exempel är det enligt ordningslagen (612/2003) *förbjudet att sälja eller annars varaktigt överlåta luftvapen, vapen med fjäderfunktion och harpuner till den som inte fyllt 18 år utan att dennes vårdnadshavare samtycker därtill* (ordningslagen 11 §). Om man vill sälja sådana produkter genom distansförsäljning ska man säkerställa äktheten på vårdnadshavarens samtycke. Lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (390/2005) förbjuder överlåtande av explosiva varor, såsom fyrverkerier, till personer under 18 år oberoende av vårdnadshavarens samtycke.

I speciallagstiftningen har det även definierats åldersgränser för vissa konsumenttjänster. Till exempel i strålskyddslagen (592/1991) stadgas att en verksamhetsutövare som tillhandahåller solarietjänster ska se till att personer under 18 år inte har tillgång till solarieanordningarna.

4 Uppgifter som ska ges gällande konsumtionsvaror

4.1 Verksamhetsutövarens skyldighet att lämna uppgifter

Utöver KoSäl:s 9 § stadgas det i 3 och 4 § i förordningen om uppgifter som ska lämnas om uppgifter som ska lämnas om konsumtionsvaror. Utöver benämning enligt handelssed samt namn på tillverkare, den för vilken konsumtionsvaran tillverkas eller importören, kan uppgifter som dessutom ska lämnas om konsumtionsvaran vara märkningar på försäljningshöljet, identifikations- och spårningsinformation, varningspåskrifter, monterings-, bruks-, tvätt-, rengörings- och skötselanvisningar eller andra motsvarande säkerhetsanvisningar. Verksamhetsutövaren ska enligt omsorgsplikten varuspecifikt utreda nödvändigheten av olika märkningar och behövliga anvisningar, så att konsumtionsvaran kan användas på ett säkert sätt.

Om de uppgifter som krävs enligt KoSäl eller förordningen om uppgifter som ska lämnas inte har lämnats, kan tillsynsmyndigheten kräva att verksamhetsutövaren lägger till uppgifterna på varan eller dess försäljningshölje. Verksamhetsutövaren kan även förpliktas att leverera uppgifterna (såsom en bruksanvisning) till konsumenter som redan köpt produkten. Om verksamhetsutövaren har ett kundregister till sitt förfogande krävs det vanligen att bruksanvisningen levereras individuellt till varje konsument. Om det inte finns ett kundregister eller ett motsvarande sätt för att nå de kunder som har köpt produkten kan verksamhetsutövaren åläggas att annonsera om en säkerhetsbrist hos produkten samt åtgärder för reparation av produkten i tillräcklig omfattning i olika medier, såsom dagstidningar och webbsidor. De åtgärder som krävs är så omfattande som de behöver vara för att undvika den fara som orsakas av säkerhetsbristen.

4.2 Uppgifter som ska lämnas om alla konsumtionsvaror

I 3 § i förordningen om uppgifter som ska lämnas stadgas sådana uppgifter som alltid ska ges om alla konsumtionsvaror. *Om en konsumtionsvara ska uppgifter om benämningen enligt handelssed samt namnet på tillverkaren, den för vilken konsumtionsvaran tillverkats eller importören alltid lämnas. Om dessa uppgifter inte tydligt framgår utan att försäljningshöljet öppnas, ska uppgifterna finnas på försäljningshöljet (förordningen om uppgifter som ska lämnas 3 § 1 och 2 mom.).*

4.2.1 Benämning enligt handelssed

Med benämning enligt handelssed avses den benämning under vilken produktgruppen är allmänt känd. Det kan vara en benämning som beskriver produktens användningssyfte, såsom "blockljus" eller "stekpanna". Det kan även vara en etablerad benämning, såsom "schampo" eller "kastrull". Utifrån benämningen enligt handelssed kan konsumenten sluta sig till vilken produkt det är fråga om och vad den används för. Om det behövs för att undvika en hälso- eller egendomsfara ska benämningen enligt handelssed kompletteras genom en beskrivning av användningssyftet eller det huvudsakliga tillverkningsmaterialet. Kompletteringen kan även ske genom att använda ett uttryck som preciserar någon annan egenskap eller ett namn som identifierar varan i tillräckligt hög grad.

Som benämning enligt handelssed får man inte använda ett sådant namn som kan ge en felaktig bild av varans användningssyfte. Benämningen enligt handelssed får inte vilseleda konsumenten till exempel gällande varans sort, kvalitet, mängd, sammansättning, effekt eller värde.

Om produktens användningssyfte är så uppenbart att det inte föreligger risk för misstag behöver man inte separat ange benämningen enligt handelssed. Härvid ska produktens användningssyfte framgå av produktens försäljningshölje utan att man öppnar det. Till exempel framgår användningssyftet för vanliga kläder som säljs utan försäljningshölje utan separat angivelse. Även en tydlig bild på försäljningshöljet ersätter motsvarande uppgifter. Om bilden till sin form, storlek, färg, mängd eller andra motsvarande egenskaper inte motsvarar förpackningens innehåll ska detta tydligt nämnas på försäljningshöljet.

Benämning enligt handelssed är inte samma sak som handelsnamn. Som handelsnamn används ofta ett varumärke eller annan därmed jämförbar identifikation.

4.2.2 Namnet på tillverkare, den för vilken konsumtionsvaran tillverkats eller importör

Som namn på tillverkare, den för vilken konsumtionsvaran tillverkats eller importör ska man använda det officiella namnet, en registrerad bifirma eller en allmänt känd förkortning. I speciella bestämmelser för vissa produktgrupper förutsätts också lämnande av adressuppgifter. Adressmärkning krävs inte i förordningen om uppgifter som ska lämnas. Adressmärkning väcker ändå konsumenternas förtroende och underlättar tillsynsarbete, varför det rekommenderas.

I förordningen om uppgifter som ska lämnas förutsätts inte information om verksamhetsutövarens position i distributionskedjan det vill säga information om huruvida det är fråga om en tillverkare, den för vilken kon-

sumtionsvaran tillverkats eller en importör. Med tanke på konsumentens informationsåtkomst och kravet på informationens tydlighet rekommenderas det att verksamhetsutövarens position uppges.

I speciella bestämmelser om vissa produktgrupper kan det finnas mer omfattande krav på lämnande av uppgifter än i förordningen om uppgifter som ska lämnas. Bland annat för leksaker krävs det enligt lagen om leksakers säkerhet (1154/2011) att man för leksaker inom det europeiska ekonomiska samarbetsområdet ska uppge både tillverkarens² och importörens³ namn, registrerade produktnamn eller varumärke och adress. Däremot räcker det för allmänna konsumtionsvaror att man uppger antingen namnet på importören, tillverkaren eller den för vilken konsumtionsvaran tillverkats.

4.3 Uppgifter, varningar och anvisningar som behövs med tanke på säkerheten

Om konsumtionsvaror ska man utöver de uppgifter som ska lämnas enligt 3 § i förordningen om uppgifter som ska lämnas även lämna alla uppgifter som behövs med tanke på säkerheten. De uppgifter som avses i 4 § 1 moment i förordningen om uppgifter som ska lämnas ska alltid uppges, om det för att undvika fara för hälsa eller egendom är nödvändigt att uppge dem. Denna förteckning är inte uttömmande.

Uppgifter samt varningar och anvisningar som behövs med tanke på säkerheten ska formuleras så att *saken presenteras på ett logiskt sätt och i den ordning som det är meningen att konsumenten ska handla eller som konsumenten kan förväntas handla* (förordningen om uppgifter som ska lämnas 4 § 2 mom.). Avsikten är att säkerställa att konsumenterna och personer som kan jämföras med konsumenter får uppgifterna, varningarna och anvisningarna i en så tydlig och begriplig form som möjligt.

Dessutom åläggs verksamhetsutövaren i denna bestämmelse skyldigheten att uppmana konsumenterna att spara de behövliga uppgifterna. *Konsumenterna ska uppmanas att spara de i 4 § avsedda uppgifter som behövs för att förebygga fara som konsumtionsvaran kan medföra för hälsa eller egendom, om uppgifterna inte har antecknats på ett outplånligt sätt på konsumtionsvaran* (förordningen om uppgifter som ska lämnas 4 § 4 mom.).

Uppgifter som behövs med tanke på säkerheten ska alltid levereras och lämnas tillsammans med konsumtionsvaran. Uppgifter som är betydande med tanke på säkerheten ska alltid lämnas tillsammans med konsumtionsvaran. Det räcker inte att uppgifterna endast lämnas till exempel genom meddelanden på försäljningshyllan, i samband med försäljningstransaktionen, per telefon eller på webbsidorna.

Nedan åskådliggörs med hjälp av exempel punkt för punkt de uppgifter som avses i 4 § 1 moment i förordningen om uppgifter som ska lämnas och som ska lämnas då konsumentens säkerhet kräver det. Eftersom

² Definitionen av en tillverkare i lagen om leksakers säkerhet avviker från den motsvarande i förordningen om uppgifter som ska lämnas. I lagen om leksakers säkerhet avses med tillverkare en fysisk eller juridisk person som tillverkar en leksak eller som låter konstruera eller tillverka en leksak och som släpper ut denna leksak på marknaden, i eget namn eller under eget varumärke (lagen om leksakers säkerhet 1 kapitlet 4 § 3 punkten).

³ Definitionen av en importör i lagen om leksakers säkerhet avviker från den motsvarande i förordningen om uppgifter som ska lämnas. I lagen om leksakers säkerhet avses med en importör en fysisk eller juridisk person som är etablerad inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som släpper ut en leksak som importerats från ett land utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet på marknaden inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (lagen om leksakers säkerhet 1 kapitlet 4 § 5 punkten).

denna förteckning inte är uttömmande kan det även finnas andra uppgifter som behövs för att undvika fara för hälsa eller egendom och som det är nödvändigt att lämna.

1) Uppgifter om konsumtionsvarans sammansättning

Det är viktigt att lämna uppgifter om varans materialsammansättning till exempel med tanke på allergikers säkerhet. I speciella bestämmelser krävs ofta mycket detaljerade redogörelser för produktens sammansättning. Sådana speciella bestämmelser är till exempel Europaparlamentets och rådets förordning om kosmetiska produkter (2009/1223/EG) samt Europaparlamentets och rådets förordning om benämningar på textilfibrer och därtill hörande etikettering och märkning av fibersammansättningen i textilprodukter (2011/1007/EU).

2) Uppgifter om mängden innehåll

Mängden innehåll ska uppges om denna information behövs med tanke på säkerheten. Att uppge mängden innehåll kan behövas med tanke på säkerheten till exempel för att kunna bedöma om det finns tillräckligt av första hjälputrustning eller utrustning för nödsituationer. Det är skäl att uppge mängden innehåll per stycke eller med de i Finland allmänt använda vikt-, volym- eller måttenheterna. Dessa är till exempel kg, g, mg, l, ml, m, cm, mm, m², cm² och cm³.

3) Produktpartiets nummer

Produktpartiets nummer eller annan information som behövs för att identifiera varan är viktig för produktens spårbarhet. Produktpartiets nummer kan vara ett absolut krav enligt speciallagstiftning som gäller vissa produktgrupper. Ur verksamhetsutövarens synvinkel är produktpartiets nummer eller annan identifieringsinformation viktig till exempel i situationer där en produkt ska återkallas från marknaden eller repareras. Om en fara upptäcks kan man med hjälp av produktparti- eller tillverkningsnumret identifiera, spåra och återkalla de farliga produkterna från marknaden eller reparera dem. Produktpartiets nummer hjälper också att identifiera undersökta och testade produkter. Dessutom ska man på produkten vid behov uppge information om det varuparti som produkten tillhör enligt direktivet om allmän produktsäkerhet (2001/95/EG) 5 artikeln, 1 punkten, 4 underpunkten.

Till exempel om det på marknaden finns identiska ljuslyktor varav vissa är tillverkade av brandfarligt material och vissa av material som uppfyller kraven, kan man med hjälp av produktpartiets nummer dra bort endast det brandfarliga produktpartiet från marknaden. Om produktpartiets nummer saknas blir det nödvändigt att dra bort alla identiska ljuslyktor från marknaden. På motsvarande sätt hjälper produktpartiets nummer att skilja produkterna åt då man för in nya produkter som uppfyller kraven

4) Instruktioner för hopmontering och installation

För konsumtionsvaror ska man vid behov ge instruktioner för hopmontering, installation och andra motsvarande omständigheter. Ifall hopmontering eller installation av produkten eller motsvarande åtgärd som hänför sig till konsumtionsvaran kräver lagstadgad behörighet eller annars tillräcklig yrkesskicklighet ska dessa uppgifter lämnas tillsammans med konsumtionsvaran.

Till exempel kan en hylla som hopmonterats felaktigt på grund av bristfälliga eller oklara instruktioner falla och orsaka fara för konsumenterna eller egendom.

5) Bruks- och förvaringsanvisningar för konsumtionsvaran

Felaktig användning eller förvaring även av en säker produkt kan orsaka fara. Till exempel ska det på ljusprodukter avsedda för utomhusbruk finnas en märkning som visar att produkten endast får användas utomhus. Anvisningarna ska ges då omständigheterna kan påverka produktens säkerhet. Tukes har i samarbete med Konsumentverket (nuv. Konkurrens- och konsumentverket) samt social- och hälsovårdsministeriets avdelning för arbetarskydd publicerat en allmän handbok om hur man sammanställer bruksanvisningar och märkningar för säker användning av produkter. Handboken finns tillgänglig på Tukes webbplats på adressen www.tukes.fi.

6) Behövliga varningspåskrifter och anvisningar om användning av behövlig personlig skyddsutrustning

I förordningen om uppgifter som ska lämnas förpliktigas verksamhetsutövaren att på produkten märka ut varningspåskrifter som behövs för en säker användning av konsumtionsvaran och ge anvisningar om användning av behövlig personlig skyddsutrustning. Varningspåskrifterna ska klart skilja sig från den övriga informationen, såsom hopmonteringsanvisningar eller marknadsföringsmaterial.

Vid bedömning av varningspåskrifternas nödvändighet ska man utöver produktens konventionella användning och användargrupper beakta felaktig användning som kan antas förekomma och användargrupper för vilka produkten inte primärt är avsedd. Till exempel ska man på produkter som tilltalar barn men inte är avsedda för barn märka ut en uppmaning att hålla produkten utom räckhåll för barn.

För vissa produktgrupper, såsom leksaker och laseranordningar, finns det speciella bestämmelser gällande varningspåskrifterna för dessa produktgrupper.

Användningen av varningspåskrifter upphäver inte verksamhetsutövarens skyldighet att sörja för produktens strukturella och tekniska säkerhet.

7) Underhålls-, tvätt-, rengörings- och skötselråd

Konsumenten ska ges de anvisningar gällande produktens underhåll, rengöring och skötsel som behövs med tanke på säkerheten. Om det på grund av säkerhetsskäl är nödvändigt att en yrkesperson underhåller varan ska konsumenten få information om detta.

Till exempel tvättråd för kläder är nödvändiga även för att förebygga den fara som orsakas för konsumenternas egendom. Ett färgsläppande plagg som tvättas fel kan skada andra kläder eller tvättmaskinen. Rengöringsråd kan vara nödvändiga även av hygienskäl.

Tvättråd för textilier kan märkas ut antingen i form av text eller genom allmänt kända symboler, vars användning avtalats internationellt. Användande av symboler på textilier kräver tillstånd. I Finland beviljar och handleder Inspecta Sertifiointi Oy användningen av märkningarna.

8) Anvisningar om kassering och förstöring av konsumtionsvaran

Då produkterna blir mer komplexa har anvisningarna för korrekt och säker kassering och förstöring av produkten blivit allt viktigare. I speciallagstiftningen kan verksamhetsutövaren åläggas att även beakta miljöskyddsaspekter och vid behov ge konsumenten anvisningar enligt dessa för kassering av produkten.

9) Faror vid användning eller förstöring av varan

Verksamhetsutövaren ska beakta även riskfaktorer som inte enbart beror på produkten. Sådana riskfaktorer är bland annat om produkten är olämplig att använda tillsammans med någon annan produkt eller under vissa omständigheter eller produktens brandfarlighet. Konsumenten ska handledas att undvika dessa faror. Riskfaktorn kan även vara förknippad med sättet att förstöra varan.

Produkternas material kan till exempel innehålla kemikalier som är farliga för hälsan och som frigörs i andningsluften om produkten bränns (till exempel impregnerat trä). I så fall måste produkten märkas. Alternativt ska man i samband med produkten ge en varning om att den inte får förstöras genom

4.4 Hur och var ska uppgifterna lämnas

4.4.1 Lämnande av uppgifter på tydligt och begripligt sätt

Det sätt på vilket informationen ges påverkar konsumtionsvarans säkerhet. *Verksamhetsutövaren ska på ett klart och begripligt sätt lämna konsumenter och personer som kan jämföras med konsumenter de uppgifter som de behöver för att kunna bedöma de faror som är förenade med – konsumtionsvaror (KoSäl 9 § 1 mom.).* En konsumtionsvara betraktas som farlig om (bland annat) *konsumtionsvaran kan orsaka skada, förgiftning, sjukdom eller annan risk för hälsan eller om den kan skada ett annat föremål eller egendom på grund av att – osanna, vilseledande eller bristfälliga uppgifter lämnats om varan (KoSäl 10 § 1 mom. 1 punkten och 2 mom.).*

Dessutom betonas särskilt i förordningen om uppgifter som ska lämnas att *de uppgifter som lämnas om konsumtionsvaran ska vara i tydlig och begriplig form (förordningen om uppgifter som ska lämnas 8 §).* Verksamhetsutövaren ska enligt omsorgsplikten känna sin produkt så väl, att han/hon kan framställa de uppgifter som behövs tydligt och begripligt på det sätt som förutsätts i lagstiftningen.

Ur konsumentens synvinkel är det viktigt att *de uppgifter som lämnas om konsumtionsvaran ska – ha ett tydligt teckensnitt och tillräckligt stor teckengrad (8 § i förordningen om uppgifter som ska lämnas).* Utgångspunkten är att en person med normal synförmåga ska kunna läsa texten i de uppgifter som lämnas om konsumtionsvaran på samma sätt som dagstidningar, tidskrifter eller böcker utan särskilda hjälpmedel. Förutom teckensnittet och teckengradens storlek kan även färgskillnaden mellan texten och underlaget inverka på textens synlighet.

Ju viktigare informationen är med tanke på säkerheten, desto synligare och tydligare lönar det sig att uttrycka den.

I kravet på informationens tydlighet ingår också förbudet att uppge onödiga, vilseledande, osanna eller bristfälliga varningspåskrifter. Onödiga varningar kan minska konsumentens tro på uppgifternas nödvändighet varvid man inte längre fäster uppmärksamhet vid de saker som är centrala med tanke på säkerheten. Exempel på onödiga märkningar är varningspåskrifter för batterileksaker som klistras på leksaker som inte fungerar med batterier.

I stället för text är det möjligt att använda allmänt kända anvisnings- eller varningsmärkningar. Dessa är bland annat enkla och etablerade bildmeddelanden och symboler. Om anvisnings- och varningsmärkena fortfarande är obekanta för konsumenten är det skäl att utöver dessa använda text. Till exempel märkningskraven för ljusprodukter behandlas i Tukes anvisning om säkerhetskraven för ljusprodukter och vissa produkter som orsakar brandfara.

4.4.2 Konsumtionsvaror förpackade i förpackningshölje

Uppgifter som ska märkas ut på förpackningshöljet är benämningen enligt handelssed samt namnet tillverkaren, den för vilken konsumtionsvaran tillverkats eller importören. Uppgifterna ska märkas ut på förpackningshöljet på en väl synlig plats och med tillräckligt stora bokstäver i förhållande till höljets storlek. Uppgifterna ska vara bestående.

Ytan på konsumtionsvarans förpackningshölje är inte alltid tillräckligt stor för att alla nödvändiga märkningar ska kunna göras på den. Dessutom kan förpackningshöljet av andra orsaker vara olämpligt att göra märkningar på. Enligt förordningen om uppgifter som ska lämnas 3 § gäller att *om ytan på konsumtionsvarans försäljningshölje inte är tillräckligt stor eller om försäljningshöljet av annan orsak är olämpligt för de anteckningar som föreskrivs i förordningen om uppgifter som ska lämnas, eller om konsumtionsvaran saknar försäljningshölje, får anteckningarna göras på en särskild etikett eller annan motsvarande deklaration, som ska fästas på försäljningshöljet eller på konsumtionsvaran* (förordningen om uppgifter som ska lämnas 3 § 3 mom.).

Etiketten kan av praktiska orsaker vara fäst på produkten så att uppgifterna i denna endast kan läsas om etiketten öppnas till exempel genom att avlägsna den tejp som fäster den vid försäljningshöljet. Ett sådant sätt att lämna uppgifter är i sig användbart ur konsumentens synvinkel, om de uppgifter som behövs med tanke på säkerheten finns till konsumentens förfogande innan köpbeslutet görs och det framgår av förpackningen hur man får fram uppgifterna det vill säga hur etiketten eller annan motsvarande deklaration öppnas.

4.4.3 Konsumtionsvaror som säljs utan försäljningshölje

Uppgifterna enligt förordningen om uppgifter som ska lämnas 3 § 1 moment ska alltid lämnas. Uppgifterna enligt förordningen om uppgifter som ska lämnas 4 § 1 moment ska lämnas om de behövs för att undvika en fara för hälsa eller egendom som orsakas av produkten. Uppgifterna ska alltid lämnas även för konsumtionsvaror som säljs utan försäljningshölje, det vill säga för oförpackade konsumtionsvaror.

Om en konsumtionsvara säljs utan försäljningshölje, ska de i förordningen om uppgifter som ska lämnas 3–5 § föreskrivna uppgifterna antecknas på själva varan eller på en etikett som fästs på varan eller på någon annan

motsvarande deklaration (förordning om uppgifter som ska lämnas 6 §). I regel ska de uppgifter som krävs fästas permanent på produkten som säljs utan försäljningshölje. I praktiken kan detta göras med antingen en dekal eller en etikett som är fäst på produkten.

I vissa exceptionella situationsfall har man för löst gods av mycket liten storlek betraktat det som tillräckligt att de nödvändiga uppgifterna finns till konsumenternas påseende i produktens omedelbara närhet i butiken och att informationen ges till konsumenten på en separat etikett i samband med köpet.

Verksamhetsutövaren ska även *uppmäna konsumenterna att spara de i förordningen om uppgifter som ska lämnas 4 § avsedda uppgifter som behövs för att förebygga fara som konsumtionsvaran kan medföra för hälsa eller egendom, om uppgifterna inte har antecknats på ett outplånligt sätt på konsumtionsvaran* (förordningen om uppgifter som ska lämnas 4 § 4 mom.). Detta gäller även konsumtionsvaror som säljs utan försäljningshölje och de eventuella lösa etiketter som lämnas i samband med köpet av dessa.

För produkter som säljs utan försäljningshölje krävs det inte alltid att man uppger benämningen enligt handelsled, om varans användningssyfte annars tydligt framgår. Om varans användningssyfte är oklart ska man ändå uppge benämningen enligt handelsled. För vissa produktgrupper är kravet på benämningen enligt handelsled på själva produkten befogat för att identifiera produkten och säkerställa säker användning.

Till exempel om det är fråga om en metallisk fruktskål som inte lämpar sig för att användas i ugn, men som konsumenten utgående från utseendet kan missta för en ugnform, ska benämningen enligt handelsled uppges.

Inom tillsynspraxisen har man även ansett att man för löst gods som konsumenterna allmänt känner väl till, som säljs utan försäljningshölje och som endast orsakar synnerligen små och osannolika risker för konsumenternas säkerhet och vars ekonomiska betydelse är ringa, inte behöver bifoga de uppgifter som krävs enligt förordningen om uppgifter som ska lämnas, om uppgifterna inte behövs för att säkerställa konsumenternas säkerhet. Även i sådana fall ska dock uppgifter om särskilt tillverkaren, den som produkten tillverkas för eller importören finnas tillgängliga på produktens försäljningsställe.

Som exempel på sådana produkter kan nämnas blyerts- och kulspetspennor, spikar, gem, skruvar samt pappersark som säljs ett och ett.

5 Uppgifter som ska lämnas gällande konsumenttjänster

5.1 Verksamhetsutövarens skyldighet att lämna uppgifter

Utöver KoSÄL stadgas även i 10 § i förordningen om uppgifter som ska lämnas de förhandsuppgifter som ska lämnas gällande konsumenttjänster. De uppgifter som uppräknas under paragrafen ska lämnas om de behövs för att förebygga fara för hälsa eller egendom. *Tillsynsmyndigheten kan kräva att verksamhetsutövare på ett*

lämpligt sätt förser konsumenterna med bruksanvisningar, instruktioner, varningar och andra uppgifter som behövs för att avvärja eller förebygga faror som är förenade med en tjänst (KoSäl 9 § 1 mom.).

Konsumenten ska alltid få de uppgifter utifrån vilka han/hon redan på förhand kan bedöma om han/hon kan delta i tjänsten på ett säkert sätt. Att endast lämna förhandsuppgifter kan ändå inte anses tillräckligt när tjänstens natur och förebyggande av faror förenade med den förutsätter att konsumenten får uppgifter som behövs med tanke på säkerheten även på det ställe där tjänsten utförs och under tjänsten. Verksamhetsutövaren ansvarar för lämnandet av nödvändiga uppgifter. Han/hon ska utreda innan tjänsten tillhandahålls uttryckligen och detaljerat vilken information som är nödvändig med tanke på tjänstens säkerhet.

Även en förmedlare av konsumenttjänster är ansvarig för att lämna uppgifter. Förmedlaren är skyldig att säkerställa att de konsumenttjänster som förmedlas är säkra. Dessutom är det förmedlarens skyldighet att säkerställa att de underleverantörer som producerar tjänsten följer lagstiftningens krav, såsom skyldigheten att lämna uppgifter.

Konsumenttjänster är mycket olika varandra. Den information som behövs för att förhindra fara för hälsa eller egendom beror på tjänsten. På grund av konsumenttjänsternas mångfald och mängd måste man överväga från fall till fall för varje tjänst vilka uppgifter och i vilken omfattning man behöver lämna till konsumenten. Å andra sidan finns det endast sällan behov att lämna konsumenten alla de uppgifter som uppräknas i förordningen om uppgifter som ska lämnas 10 §.

Verksamhetsutövarens skyldighet att lämna uppgifter är olika för till exempel tillhandahållande av frisörstjänster och krävande programtjänster. En konventionell hårklippning är förenad med betydligt färre uppgifter som behövs med tanke på konsumentens säkerhet än t.ex. programtjänster som kräver fysisk kondition eller tekniska prestationer, och där konsumenten självständigt ska använda olika

Vissa tjänster är förenade med riskfaktorer som hör till tjänstens natur i en sådan omfattning att de inte helt kan elimineras med strukturella lösningar eller genom information. Till exempel i en utförsåkningsbacke kan man inte helt och hållet förebygga fall. Verksamhetsutövaren ska ändå sörja för att pisternas kravnivå tydligt har märkts ut så att utförsåkaren kan välja backar som är lämpliga för hans eller hennes personliga färdigheter.

När en konsumenttjänsts farlighet bedöms ska tillsynsmyndigheterna fästa avseende vid tillsynsmyndigheternas anvisningar och rekommendationer (KoSäl 11 § 2 mom. 3 punkten). Tukes har gjort upp anvisningar för vissa konsumenttjänster. I Tukes anvisningar övervägs för olika tjänster verksamhetsutövarens skyldighet att lämna uppgifter för olika grenar. Anvisningarna finns på Tukes webbplats på adressen www.tukes.fi.

KoSäl stadgar dessutom att *när en konsumenttjänsts farlighet bedöms ska tillsynsmyndigheterna fästa avseende vid gällande uppförandekoder för produktsäkerhet* (KoSäl 11 § 2 mom. 4 punkten). Inom vissa branscher har man också aktivt utvecklat och främjat en god säkerhetspraxis. Då de anvisningar som gjorts upp av grenförbunden eller föreningarna är tillräckligt omfattande och uppfyller gällande lagstiftning kan de beaktas vid tillsynen av konsumentssäkerhet.

Anvisningar av Tukes är till exempel

- Anvisning för främjande av säkerheten i simhallar och badanläggningar
- Anvisning för främjande av säkerheten i utförsåkningstjänster
- Anvisning för främjande av säkerheten i programtjänster.

Även till exempel Finlands skidcenterförbund r.f. har sammanställt uppförandekoder gällande säkerheten i utförsåkningsbackar och riksföreningen för paddlings- och forsränningsföretagarna i Finland, Suomen melonta- ja koskenlaskuyrittäjät ry, har gett ut uppförandekoder för säkerheten vid forsränning

5.2 Förhandsuppgifter som behövs med tanke på säkerheten

I 10 § 1 momentet i förordningen för uppgifter som ska lämnas finns uppräknade sådana uppgifter, som verksamhetsutövaren måste lämna åt konsumenten på förhand gällande konsumenttjänsten, om de behövs för att förebygga fara som tjänsten medför för hälsa eller egendom. Denna förteckning är inte uttömmande. Nedan åskådliggörs dessa förhandsuppgifter med hjälp av exempel enligt kategori.

Verksamhetsutövaren ska *iakttä vad som i annan lagstiftning om konsumenttjänsten i fråga föreskrivs om lämnande av sådana uppgifter som avses här* (förordningen om uppgifter som ska lämnas 10 § 2 mom.). Med detta avses att verksamhetsutövaren ska känna till även de skyldigheter som stadgas på andra ställen än i konsument säkerhetslagstiftningen och följa dessa. Verksamhetsutövaren är skyldig att ta reda på all den lagstiftning som gäller verksamhetsutövaren själv och dennes verksamhet.

1) Hur fysiskt krävande tjänsten är samt eventuella krav på och begränsningar i fråga om konsumentens hälsotillstånd och andra personliga egenskaper när det gäller deltagandet i tjänsten

Verksamhetsutövaren ska bedöma de speciella krav som är förenade med hälsotillståndet och andra personliga egenskaper hos den som deltar i tjänsten samt berätta om dessa för konsumenten innan uppgörande av avtal. Detta kan anses gälla särskilt fysiskt krävande programtjänster, såsom olika vandringar eller dykturer. I dessa fall kan det vara nödvändigt att utreda vilken allmänkondition, träning eller andra förutsättningar som krävs för att delta i tjänsten.

Bedömningen av personliga förutsättningar och informering om risker är också nödvändigt om man i samband med tjänsten exponeras för kemikalier eller har att göra med djur. Till exempel allergi eller överkänslighet i huden kan orsaka akuta hälsoproblem för användaren av tjänsten.

Vissa tjänster är till sin natur sådana att deltagande i dem förutsätter en viss fysisk storlek eller minimiålder. Även en graviditet eller en underliggande sjukdom kan vara ett hinder för deltagande eller påverka verksamhetsutövarens möjligheter att ordna tjänsten.

2) Behövliga förberedelser som konsumenten förväntas göra inför tjänsten, förkunskaper eller färdighetsnivå samt handlingar eller dokument utfärdade av myndigheter som krävs för deltagande

Verksamhetsutövaren ska bedöma även de behövliga förberedelser som konsumenten förutsätts genomföra före tjänsten samt de förkunskaper eller färdighetsnivå som krävs för deltagande. Tjänsten kan till sin natur

vara sådan att det inte är säkert att ta del i den utan träning eller förkunskaper. Sådana tjänster är till exempel ridturer eller olika extremsporter. Deltagande i tjänsten kan ibland förutsätta även förberedelser på förhand, såsom krav på att alkohol eller mediciner inte får användas under en viss tid innan man deltar i tjänsten.

Om konsumentens deltagande förutsätter handlingar eller dokument utfärdade av myndigheter ska konsumenten informeras om detta. Informationen ska ges innan avtalet görs. På så vis kan konsumenten på förhand avgöra om han/hon har förutsättningar att delta i tjänsten. Till exempel kan deltagande i tjänsten förutsätta att deltagaren har körkort för den fordonsklass som ett fordon som används i tjänsten ingår i eller något annat tillstånd av en myndighet, såsom tillstånd för innehav av skjutvapen.

3) Verknningar orsakade av tjänsten som är av bestående natur

Förhandsuppgifter ska även lämnas gällande sådana verknningar som orsakas av utförandet av tjänsten och som för konsumenten är av bestående natur eller som är kostsamma och besvärliga att ändra på senare, Till exempel är det mycket svårt att ta bort en tatuering. Sådana omständigheter ska klargöras för konsumenten på förhand. Den som tillhandahåller tjänsten ska fästa uppmärksamhet vid åldern på den som ska tatueras och kontrollera om en minderårig har vårdnadshavarens samtycke.⁴

4) Uppgifter om utrustning som används under tjänsten

Lämnande av förhandsuppgifter är nödvändigt även gällande utrustning som krävs och som deltagarna förutsätts skaffa och ta med sig. Till exempel ska man på förhand lämna uppgifter om den personliga skyddsutrustning som behövs, campingutrustning samt utrustning enligt väderlek. På motsvarande sätt kan det vara nödvändigt att på förhand meddela konsumenterna om att verksamhetsutövaren av säkerhetsskäl inte tillåter användning av egen utrustning, utan förutsätter att man använder den utrustning som verksamhetsutövaren har skaffat. Detta kan vara ändamålsenligt för att verksamhetsutövaren ska kunna säkerställa utrustningens säkerhet, såsom t.ex. klättringsutrustning (användningshistoria, underhåll och kontroll av skicket).

I vissa fall kan verksamhetsutövaren till exempel förutsätta att den konsument som deltar i tjänsten har med sig en fungerande mobiltelefon. I andra tjänster är det i sin tur av säkerhetsskäl uttryckligen nödvändigt att förbjuda medhavande av mobiltelefoner och andra elektroniska anordningar.

5) Uppgift om sådana omständigheter i anslutning till tjänsten som kan antas ha betydelse för konsumentens hälsa

Förordningen om uppgifter som ska lämnas kräver att man lämnar uppgifter om sådana omständigheter som kan antas ha betydelse för konsumentens hälsa eller som annars kan antas märkbart inverka på konsumentens vilja att delta i tjänsten. Sådana uppgifter kan även lämnas i de allmänna uppgifterna om tjänsten. Omständigheter som kan ha betydelse för konsumentens hälsa kan vara att man vid tjänsten har kontakt med djur. Allergiska reaktioner som orsakas av djur eller rädsla för djur kan göra det omöjligt för vissa konsumenter att delta i tjänsten. Om man redan av tjänstens namn kan sluta sig till att det används djur i förverkligandet av

⁴ Konsumentombudsmannen har förelagt (Dnro 2003/41/2190) att en minderårig enligt lagen om förmyndarverksamhet inte har rätts-handlingsförmåga för att skaffa en tatuering utan vårdnadshavarens samtycke.

tjänsten, behöver man inte ge separat förhandsinformation om att djur medverkar (t.ex. hundspannssafari eller ponnyridning).

Om de infektions-, allergi- och övriga risker som är förenade med tatueringar och piercingar ska man alltid berätta på förhand. I strålskyddslagstiftningen förutsätts det att man ska berätta för en användare av solarie-tjänster om UV-strålningens skadliga effekter och särskilt varna kunder med känslig hy för risken att bränna huden och den ökade hudcancerrisken.

6) Behövliga säkerhetsanvisningar, förhållningsregler samt handledning i hur man använder behövlig personlig skyddsutrustning

I förordningen om uppgifter som ska lämnas nämns:

- *behövliga instruktioner om hur man ska förfara och handla när tjänsten utförs,*
  - *handledning i korrekt användning av personlig skyddsutrustning,*
  - *anvisningar för förfarandet samt instruktioner för nödsituationer,*
  - *anvisningar om hur man avbryter verksamheten i den händelse att konsumenten i samband med utförandet av tjänsten upptäcker att den medför en allvarlig risk för hälsa eller egendom, samt*
  - *behövliga säkerhetsanvisningar och instruktioner beträffande omständigheter efter utförandet av tjänsten som eventuellt ska beaktas*
- (förordningen om uppgifter som ska lämnas 10 § 1 mom. 6 punkten).

Det är oftast mest ändamålsenligt att ge och repetera denna information genast innan utförandet av tjänsten börjar. Dessutom kan det vara nödvändigt att omsorgsfullt orientera sig i den information som är betydelsefull med tanke på säkerheten redan i god tid innan tjänsten utförs.

Särskilt är det ofta nödvändigt att ge handledning i korrekt användning av personlig skyddsutrustning. Verksamhetsutövaren ska understryka att det är obligatoriskt att använda nödvändig skyddsutrustning samt gå igenom hur skyddsutrustningen kläs på, fastgörs och tas bort. Endast påklädning av personlig skyddsutrustning räcker inte, utan för att uppnå tillräcklig skyddsverkan ska skyddsutrustningen användas på det avsedda sättet. Personlig skyddsutrustning som klätts på eller installerats fel kan till och med öka riskerna (t.ex. kan en flytväst som klätts på fel täcka användarens ansikte då han eller hon hamnar i vattnet och en hjälm vars rem inte är fastgjord skyddar inte användaren). Förhållningsregler som behövs kan gälla till exempel att röra sig i båten eller kanoten samt att akta sig för stup då man rör sig i terräng och andra motsvarande omständigheter.

De eventuella farosituationer som orsakas av tjänstens natur ska kartläggas. För säkerhetens skull är det ibland nödvändigt att avbryta verksamheten. Man ska informera de som deltar i tjänsten om eventuella farosituationer samt ge dem handledning i hur verksamheten vid behov kan avbrytas på ett säkert sätt. Nödstopp för de anläggningar och maskiner som används vid tjänsten, såsom nöjesparksanläggningar, ska märkas ut synligt och tydligt.

Till exempel på skjutbanor ska man säkerställa att de som använder tjänsten är medvetna om hur verksamheten avbryts i en nödsituation, såsom om det finns rörelse på målområdet eller om någon gör ett fel som äventyrar säkerheten. Lika viktigt är det att de som deltar i tjänsten förstår att följa kommandot om att avbryta.

Konsumenten ska ha information om till vem och på vilket sätt man meddelar om avbrytande av verksamheten. Det kan även vara nödvändigt att göra upp förhållningsregler för situationer i händelse av att en konsument som deltar i tjänsten eller en person som hör till personalen för tjänsten skadar sig eller på annat sätt blir oförmögen att handla (t.ex. ledaren på en forsränningsbåt faller ur båten eller flotten under forsränningen). Anvisningar för nödsituationer ska finnas lätt tillgängliga för konsumenten under tjänsten. De kan till exempel fästas på väggen i det utrymme eller i det fordon som används vid utförandet av tjänsten.

I vissa situationer, till exempel efter utförandet av fysiskt ansträngande tjänster, kan det vara nödvändigt att följa anvisningar för att främja återställningen. Till exempel efter att en piercing har gjorts är det nödvändigt att iaktta särskild försiktighet och noggrannhet samt sköta om hygien. Verksamhetsutövaren ska även berätta om dessa omständigheter för konsumenten. Anvisningarna ska ges skriftligen, så att de bevaras. Särskilt viktigt är detta för tjänster där kunden under tjänsten eller omedelbart efter tjänsten kan befinna sig i ett spänt eller upprört sinnestillstånd.

7) Varor som används i samband med tjänsten

Alla varor som används vid tillhandahållandet av tjänsten ska vara säkra och lämpade för användningssyftet i fråga och för varje användare. Även gällande dessa varor ska man lämna de uppgifter som behövs för att förebygga fara för hälsa eller egendom på det sätt som förordningen om uppgifter som ska lämnas 4 § stadgar.

Den som tillhandahåller tjänsten ska se till att till exempel de smycken som används vid en piercing inte orsakar fara för nickelallergi för konsumenten. Även en kosmetolog ska säkerställa att kunden inte är allergisk för någon produkt eller beståndsdel i någon produkt som används i samband med behand-

8) Person eller personal som ansvarar för tjänsternas säkerhet

Konsumenten ska ha information om de personer som ansvarar för tjänstens säkerhet. Innan tjänsten inleds ska konsumenten ges uppgifter om vem han/hon ska kontakta om han/hon upptäcker säkerhetsbrister. Dessutom ska man lämna uppgifter om vems instruktioner som ska följas i en nödsituation. Säkerhetspersonalen, såsom badvakter, ska även tydligt skilja sig ur den övriga folkmängden och personalen. Detta kan till exempel uppfyllas med hjälp av olika typer av klädsel och färg på klädseln för säkerhetspersonerna.

5.3 Hur och var ska uppgifterna lämnas

5.3.1 Lämnande av uppgifter på tydligt och begripligt sätt

Verksamhetsutövaren ska på ett klart och begripligt sätt lämna konsumenter och personer som kan jämföras med konsumenter de uppgifter som de behöver för att kunna bedöma – de faror som är förenade med konsumtionsvaror och konsumenttjänster (KoSäl 9 § 1 mom.). En konsumenttjänst betraktas som farlig, om (bland annat) kan orsaka skada, förgiftning, sjukdom eller annan risk för hälsan eller om den kan skada egendom på grund av att osanna, vilseledande eller bristfälliga uppgifter lämnats om tjänsten (KoSäl 10 § 1 mom. 2 punkten och 2 mom.).

Dessutom betonas det i 11 § i förordningen om uppgifter som ska lämnas att de uppgifter som lämnas ska vara tydliga och begripliga samt att man ska använda ett tydligt teckensnitt och tillräckligt stor teckengrad. Verksamhetsutövaren ska enligt omsorgsplikten känna sin tjänst så väl att han/hon kan framställa de nödvändiga uppgifterna tydligt och begripligt.

Tjänsteleverantören ska – ta hänsyn till konsumenternas förtrogenhet med tjänsten i fråga, deras förmåga att ta till sig instruktioner samt, vid behov, de behov som specifika grupper av deltagare kan ha (11 § 1 mom. förordningen om uppgifter som ska lämnas). I praktiken innebär detta att verksamhetsutövaren ska kunna bedöma till exempel konsumentens språkkunskap, kulturella bakgrund, förmåga att ta till sig instruktioner (olika människor, och t.ex. barn, tar till sig nya saker på olika sätt och olika snabbt) samt specialgruppers behov (t.ex. äldre personer). Verksamhetsutövaren ska från fall till fall kunna bedöma vilka uppgifter som behövs med tanke på säkerheten för deltagarna i fråga.

Verksamhetsutövaren ska på ett pålitligt sätt säkerställa innan utförandet av tjänsten att konsumenterna har fått de uppgifter och anvisningar som behövs med tanke på säkerheten. Detta innebär att konsumenterna både har fått de instruktioner som getts och kan agera i enlighet med dessa. Säkerställandet kan vid behov göras till exempel med ett skriftligt eller muntligt förhör, om det är fråga om en särskilt svår tjänst eller en tjänst som innefattar betydande risker.

Verksamhetsutövaren kan även till exempel begära att konsumenten undertecknar ett dokument för att bekräfta att han eller hon fått anvisningar om tjänsten, tagit del av och förstått dessa. Ett sådant tillvägagångssätt uppmuntrar kunden att bekanta sig med anvisningarna omsorgsfullt och ger konsumenten en uppfattning om säkerhetsanvisningarnas viktighet. Det är bra om verksamhetsutövaren även framhäver deltagarnas eget ansvar för sin säkerhet och vikten av att följa säkerhetsanvisningarna. Ju mer riskfylld tjänsten i fråga är, desto noggrannare är det skäl för verksamhetsutövaren att säkerställa, till exempel genom att separat fråga, att deltagarna har fått och förstått de uppgifter de delgivits som behövs med tanke på säkerheten.

Med tanke på skyldigheterna enligt konsument säkerhetslagstiftningen har olika ansvarsfrihetsklausuler eller samtycke som konsumenterna har gett ingen betydelse. Verksamhetsutövaren befrias inte från sitt ansvar för tjänstens säkerhet ens genom konsumenternas uttryckliga samtycke.

Till exempel en skylt med texten "hopp sker på egen risk" som finns på en plats för bungyhopps befriar inte verksamhetsutövaren från att sörja för hoppets säkerhet och säkerhetsarrangemang.

Språkproblem får inte orsaka säkerhetsrisker. Verksamhetsutövaren ska säkerställa att även de deltagare i tjänsten som talar ett främmande språk har fått och framför allt förstått de anvisningar som behövs med tanke på säkerheten. Bland de anställda ska det finnas ett tillräckligt stort antal språkkunniga instruktörer i proportion till antalet deltagare. I grenar som kan medföra betydande risker ska instruktörerna antingen behärska deltagarnas modersmål eller tala ett språk som är gemensamt för båda parterna för att tydliga anvisningar ska kunna ges. En tolk kan också anlitas. Om verksamhetsutövaren inte kan försäkra sig om att konsumenterna har förstått den information förenad med tjänsten som behövs med tanke på säkerheten (t.ex. på grund av bristfällig språkkunskap), ska verksamhetsutövaren avstå från att tillhandahålla tjänsten till sådana konsumenter.

5.3.2 Lämnande av uppgifter muntligen, skriftligen, med bildmeddelanden eller symboler

Det sätt på vilket informationen ges påverkar konsumenttjänstens säkerhet. I förordningen om uppgifter som ska lämnas ges inga detaljerade bestämmelser om på vilket sätt eller för vilken konsumenttjänst uppgifter ska lämnas. *Uppgifterna om konsumenttjänsterna ska lämnas skriftligen, om inte det av särskilda skäl är mer ändamålsenligt att lämna informationen i annan form* (förordningen om uppgifter som ska lämnas 11 § 2 mom.).

I regel ges den information som behövs med tanke på säkerheten till deltagarna i tjänsten muntligen och skriftligen, om det är möjligt. Inom ramen för sin omsorgsplikt ska verksamhetsutövaren bedöma vad som är ett ändamålsenligt sätt att ge konsumenterna den information som behövs med tanke på säkerheten just för tjänsten i fråga. Uppgifter om tjänsterna kan även lämnas med hjälp av allmänt kända och lättförståeliga anvisnings- eller varningsbeteckningar. I stället för text kan man således använda tydliga och vedertagna illustrerade meddelanden och symboler. I så fall ska på detta område allmänt kända, om möjligt på internationell nivå vedertagna symboler användas.

Till exempel Finlands Standardiseringsförbunds SFS r.f.:s standard SFS 4424: Skyltning i samband med sport och friluftsliv (2010) gäller olika varnings-, förbuds-, begränsnings- och instruktionsmärken samt skyltar som används för att vägleda allmänheten.

Dessutom ska behövliga uppgifter och anvisningar vara väl synliga på sådana ställen (t.ex. vägvisare, varningsskyltar och andra skyltar) att deltagaren kan bekanta sig med dem innan han/hon deltar i tjänsten samt vid behov under tjänsten. Anvisningarna kan till exempel ställas fram för påseende bredvid kiosken för inträdesbiljetter eller på anslagstavlan för badstranden och lekplatsen.

I Tukes anvisning konstaterar man bland annat om ridningstjänsters säkerhet att det ska finnas instruktioner för nödsituationer på anslagstavlan eller bredvid telefonen. I vissa fall måste man säkerställa att var och en som deltar i tjänsten har med sig kontaktuppgifter och förhållningsregler för nödsituationer. Som exempel kan nämnas långa vandringsturer.

Om det är nödvändigt med tanke på konsumenternas säkerhet ska räddningsinstruktionerna fästas på väggen på ett laminerat kort i det utrymme eller fordon som används för tjänsten eller till exempel på snöskotern, terränghjulingen eller forsbåten.

I vissa konsumenttjänster, såsom i simhallar, kan en del av de konsumenterna som vanligen använder glasögon röra sig utan dessa. Detta är bra att beakta med tanke på texternas och symbolernas storlek samt placering.

Verksamhetsutövaren ska sköta om att förhållningsreglerna för nödsituationer, såsom telefonnummer, finns tillgängliga under tjänsten.

6 Övervakning enligt konsumentsäkerhetslagen

Det är alltid den som överlåter varan eller tillhandahåller tjänsten det vill säga verksamhetsutövaren som ansvarar för konsumtionsvarornas och konsumenttjänsternas säkerhet.

Konsumentsäkerhetslagen är en subsidiär och komplementär allmän lag. Den tillämpas på alla konsumtionsvaror och konsumenttjänster till den del motsvarande säkerhetsdetaljer inte regleras i annan lagstiftning. Även om föreskrifter om en viss vara eller tjänst ingår i en annan lag, kan KoSäL dessutom tillämpas komplementärt. På motsvarande sätt kan även de bestämmelser gällande uppgiftslämnande som finns i förordningen gällande uppgifter som ska lämnas tillämpas kompletterande då det stadgas om lämnande av uppgifter i övrig lagstiftning.

Myndigheterna som övervakar konsumentsäkerheten granskar inte alla konsumtionsvaror eller konsumenttjänster, utan tillsynen är riskbaserad och av stickprovskaraktär. Vid granskningarna granskas inte heller alltid varans eller tjänstens alla delar. Tillsynen utförs riskbaserat.

Om skyldigheten att lämna uppgifter försummas, kan tillsynsmyndigheten ålägga verksamhetsutövaren att lämna de behövliga uppgifterna. *Tillsynsmyndigheten kan kräva att verksamhetsutövare på ett lämpligt sätt förser konsumenterna med bruksanvisningar, instruktioner, varningar och andra uppgifter som behövs för att avvärja eller förebygga faror som är förenade med en vara eller tjänst (KoSäL 9 § 1 mom.). Dessutom har tillsynsmyndigheten rätt att av statliga och kommunala myndigheter samt av verksamhetsutövare och av andra som omfattas av skyldigheterna enligt denna lag få den information som är nödvändig för verkställande av tillsynen (KoSäL 27 § 1 mom.).*

Tillsynsmyndigheten har tillsyns- och tvångsmedel enligt KoSäL:s 6 kapitel till sitt förfogande. Tillsynsmyndigheten kan bland annat förbjuda försäljningen av varan eller tillhandahållande av tjänsten, om varan eller tjänsten på det sätt som avses i KoSäL 10 § medför en fara för hälsa eller egendom (KoSäL 36 § 1 mom.). Som effektmedel kan man utsätta vite (KoSäL 45 § 2 mom.). Tillsynsmyndigheten har även vid behov rätt att få handräckning av polisen (KoSäL 46 §). Vidare har tillsynsmyndigheten enligt konsumentsäkerhetslagstiftningen rätt att få sådan information som omfattas av tystnadsplikt för sitt tillsynsuppdrag även av andra myndigheter (KoSäL 47 §).

Även andra myndigheter som med stöd av speciallagstiftning övervakar säkerheten för konsumtionsvaror eller konsumenttjänster har behörighet att övervaka uppfyllandet av KoSäL:s krav då det är fråga om de produktgrupper vilkas säkerhet de med stöd av speciallagstiftningen övervakar (KoSäL 18 §). En sådan myndighet kan vid behov använda tillsynsmedel i enlighet med KoSäL, om man med de medel som speciallagstiftningen möjliggör inte uppnår minst en säkerhetsnivå i enlighet med KoSäL.

En genomförd kontroll av en konsumtionsvara eller konsumenttjänst utesluter inte till någon del verksamhetsutövarens ansvar för deras säkerhet. Myndigheterna kan inte heller med stöd av KoSäL bevilja godkännanden eller tillstånd.